

Boek over het ontstaan van Nieuw-Schoonebeek en zijn boerderijen en bewoners.

Een grensoverschrijdend uniek boek is uitgekomen. Het gaat hier om Nieuw-Schoonebeek, dat zonder historische contacten over de grens er niet zo zou uitzien, zoals het er tegenwoordig uitziet. Mensen uit het Emsland en de Graafschap Bentheim kochten grond van de boeren in Schoonebeek in de provincie Drenthe. Een typisch veendorp, dat zich negen kilometer uitstrekt; van de grens tussen Nederland en het Emsland en de Ellenbeek. Later ontstond een dorpscentrum rondom de kerk.

Jarenlang heeft Bernard Levelink (1910-1998) genealogische gegevens over de bewoners van zijn geboorteplaats verzameld. In de eerste helft van de jaren negentig kwam

Herman Borgman, oud gemeentesecretaris van de gemeente Denekamp, met het plan om samen met Bernard Levelink deze informatie te bundelen en een boek over het ontstaan van Nieuw-Schoonebeek en zijn boerderijen en bewoners te schrijven. Herman Borgman, wiens 'wortels' eveneens in Nieuw-Schoonebeek lagen, heeft zijn werk jammer genoeg niet kunnen afmaken. Hij stierf in december 2003. De familie Borgman heeft in Gregor G. Santel uit Paderborn een auteur met kennis van zaken gevonden, die door zijn historische kennis van het drielandenpunt (Drenthe, Emsland en de Graafschap Bentheim) het boek heeft kunnen voltooien.

Zie voor uitgebreide inhoudsbeschrijving de andere zijde van deze folder.

Het boek:

- A4-formaat
- Harde kaft
- Circa 450 pagina's
- Meer dan 170 afbeeldingen
- Circa 5000 personen in de index.
- Auteur: J. Herman Borgman, Denekamp †
- Bewerking: Gregor G. Santel, Paderborn

Het boek komt in het voorjaar van 2008 uit.

Vanaf 31 mei is het boek in de boekhandel verkrijgbaar voor € 42,-. Bij voorintekening echter kunt u het boek voor € 38,50 aanschaffen, waarna het boek na 31 mei afgehaald kan worden bij de bibliotheken in Schoonebeek, Nieuw-Schoonebeek en Emmen tijdens openingsuren van deze bibliotheek. In dient bij uw reservering aan te geven bij welke bibliotheek u het boek wilt afhalen. Indien u toegezonden wilt hebben aan uw huisadres dient u € 48,50 over te maken.

Uw bestelling en betaling via voorintekening dient voor 1 mei binnen te zijn op onderstaande bankrekening.

Onder vermelding van Boek Nieuw-Schoonebeek en vermeld uw adres.

**Bankrekening 10 44 68 815 Rabobank
Historische Vereniging Zuidoost-Drenthe
Laan van het Kwekebos 229
7823 KE EMMEN**

NIEUW-SCHOONEBEEK

- BOERDERIJEN EN BEWONERS -

J. Herman Borgman

Het dorp Nieuw-Schoonebeek in Drenthe zou zonder historische contacten over de grens er niet zo uitzien, zoals het er tegenwoordig uitziet. Mensen uit het Emsland en de Graafschap Bentheim kochten in het begin van de 19^e eeuw grond van de boeren in Schoonebeek. Er ontstond een typisch veendorp, dat zich negen kilometer uitstrekt; van de grens tussen Nederland en het Emsland en de Ellenbeek. Later ontstond een dorpscentrum rondom de kerk.

Nieuw-Schoonebeek ligt in het zuidoosten van de provincie Drenthe en is tegenwoordig een deel van de gemeente Emmen. Nieuw-Schoonebeek ontstond ongeveer 200 jaar geleden, uit de Booen van de boeren uit Schoonebeek langs het Schoonebeekerdiep, een waterloop op de grens tussen Drenthe en de Graafschap Bentheim. Een boe is een veestalling met een klein woonvertrek. De Booen, die in de landbouwgeschiedenis van Nederland een heel bijzondere rol speelden, dienden als uitgangspunt voor de beschrijving van de ontwikkeling van deze hutten tot boerderijen. Het boek legt in circa 450 pagina's deze ontwikkeling vast.

Het huizenregister van 1850 is de basis voor de structuur van het boek. Aan de hand van 85 huisplaatsen wordt het ontstaan en de ontwikkeling van 206 huizen in de eerste helft van de twintigste eeuw getoond. De aan- en verkoop, de deling van percelen en de verhuur van de panden wordt beschreven. Basis voor het ontstaan en de ontwikkeling blijven echter de dertig gebouwen en grondstukken, van de Schoonebekers, Booen. De Booen onderstrepen het bijzondere van dit gebied.

De beschrijving van de huisplaatsen vindt plaats aan de hand van genealogische gegevens van de gezinnen uit Nieuw-Schoonebeek. Daarnaast kan men gegevens over de herkomst van de gezinnen vinden en wordt het leven van de verschillende gezinnen beschreven. Treurige en gelukkige gebeurtenissen, het bouwen van huizen, huisnamen, ruzies, processen, strafzaken, smokkel, emigratie etc. De onderwijzers, die ook boeren waren, komen eveneens aan de orde. Op meer dan 170 afbeeldingen zijn de oude huizen te zien. De meeste gebouwen bestaan in deze vorm niet meer.

Ook de industriële ontwikkeling in Nieuw-Schoonebeek wordt behandeld. De molenkenner Herman Borgman interesseerde zich voor de geschiedenis van de molens en hun bezitters. De geschiedenis van de molenaars, die tevens boeren waren, wordt ook niet vergeten. Een hoofdstuk is gewijd aan het ontstaan en de ontwikkeling van de melkfabriek in Nieuw-Schoonebeek.

NIEUW-SCHOONEBEEK

BOERDERIJEN EN BEWONERS

J. HERMAN BORGMAN

Het boek is ondanks zijn enorme hoeveelheid informatie voor de lezer zeer toegankelijk. Er zijn lijsten met de huidige huisnummers en de huisnummers van 1850 opgenomen. Ook een index op familienamen ontbreekt niet. Heel bijzonder is, dat men door kaarten, de situatie van 1850 duidelijk terug kan zien. De ligging van de percelen en de Booen en de daaruit ontstane boerderijen, de complexiteit van voortdurende opsplitsing van de percelen en de huidige huisnummers worden zo verduidelijkt.

Het hoofdstuk „Afkortingen/Glossarium“ zorgt ervoor, dat ook niet Nederlanders het boek kunnen begrijpen. Een omvangrijke bronnenlijst zorgt er voor, dat de lezer een eigen onderzoek kan starten.